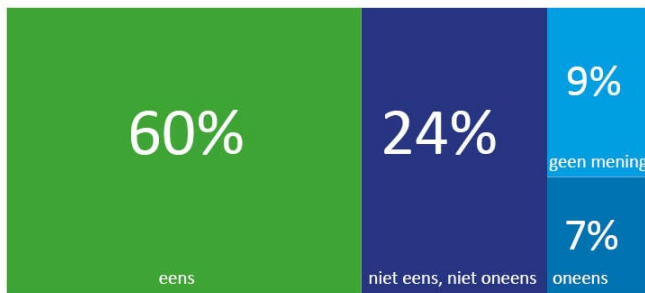

Rapportage inventarisatie onder NVDE-leden over kabinetsformatie

De Nederlandse Vereniging Duurzame Energie (NVDE) inventariseerde onder bedrijven en coöperaties in de duurzame energie- en mobiliteitssector hoe zij denken over de kabinetsformatie. Ook stelden zij hen vragen over het effect van coronamaatregelen op hun bedrijfsvoering. De inventarisatie werd ingevuld door 82 leden van de NVDE en van de bij de NVDE aangesloten brancheorganisaties, in de periode 28 maart tot 6 april. ABN AMRO leverde een bijdrage aan de analyse van de resultaten.

Verontrusting over vertraging in kabinetsformatie

Ondernemers in de energietransitie vinden een snelle kabinetsformatie van groot belang. Zo denken bijna zes op de tien bedrijven dat beleids- en investeringsplannen, en daarmee de voortgang van de energietransitie, in gevaar komen als er voor de zomer nog geen nieuw kabinet is. Uit eerder onderzoek door CE-Delft bleek dat de doorlooptijden voor het elektrificeren van de industrie lang zijn. De overheid moet nog in 2021 grote beslissingen nemen om de doelen daarvoor in 2030 te kunnen halen. Door de trage kabinetsformatie wordt het spannend of dergelijke richtinggevend besluiten op tijd genomen zullen worden.

Als er voor de zomer nog geen nieuw kabinet is dan komen beleids- en investeringszekerheden in gevaar en daarmee de voortgang van de energietransitie.

Stevig aanvullend beleid nodig om doelen te halen

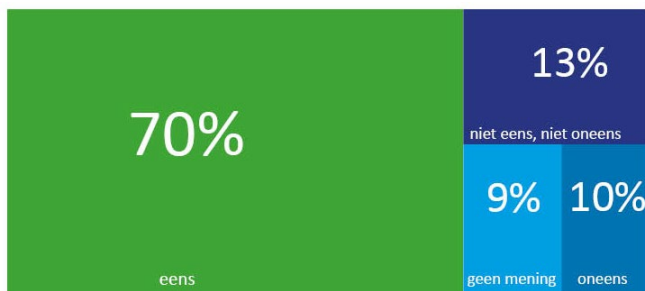
Behalve snelheid is ook stevigheid geboden, vinden de bedrijven. Maar liefst 88 procent vindt dat het nieuwe kabinet stevig aanvullend beleid moet opstellen om de Europese klimaatdoelen in 2030 wél te halen, zo blijkt uit de inventarisatie. Er zijn extra maatregelen nodig om het doel van het huidige kabinet (-49 procent) te halen, berekende het Planbureau voor de Leefomgeving in oktober 2020 in de Klimaat- en Energieverkenning. Duidelijkheid op de lange termijn wordt door veel bedrijven genoemd als voorwaarde om te kunnen investeren en groeien.

Het nieuwe kabinet moet stevig aanvullend beleid opstellen om de Europese klimaatdoelen (55 procent CO2-reductie) in 2030 wél te halen.

Klimaatakkoord 2.0

Zeventig procent van de bedrijven vindt dat het halen van de Europese klimaatdoelen in Nederland alleen mogelijk is als er een Klimaatakkoord 2.0 wordt georganiseerd. De NVDE leidt hieruit af dat de bereidheid vanuit de duurzame energiesector groot is om met de overheid mee te denken en stappen te zetten om de klimaatdoelen te halen. Of er inderdaad een nieuw Klimaatakkoord georganiseerd zal worden, met input vanuit tientallen of honderden organisaties, valt nog te bezien, maar duidelijk is in ieder geval dat de duurzame energiesector in de startblokken staat om praktijkkennis in te brengen in het beleidsproces dat moet leiden tot verdergaande CO₂-reducties. Betrokkenheid van bedrijven die de uitvoering voor hun rekening nemen, kan fors bijdragen aan het realiseren van de klimaatplannen van het nieuwe kabinet. Een brede betrokkenheid van veel partijen is ook goed voor het draagvlak van klimaatbeleid en biedt meer kans op stabiel beleid. De Europese Green Deal streeft naar 55 procent CO₂-reductie in 2030. Er wordt nog volop gesproken over wat het daarbij behorende reductiepercentage voor Nederland zou moeten zijn.

Het halen van de Europese klimaatdoelen (55 procent CO₂-reductie) is alleen mogelijk als er een Klimaatakkoord 2.0 wordt georganiseerd.

Analyse ABN AMRO: Eén breed akkoord of veel deelakkoorden?

De laatste twee Rutte-kabinetten hebben de vorming van respectievelijk het Energieakkoord en het Klimaatakkoord tot gevolg gehad. Die akkoorden waren veelomvattend en hadden een nationale doelstelling als vertrekpunt. Het Energieakkoord, gesloten in 2013, had als doelstelling om te komen tot 14% hernieuwbare energie in 2020. Het Klimaatakkoord, gesloten in 2019, mikte op zijn beurt op een reductie van de uitstoot van broeikasgassen met 49% in 2030 ten opzichte van 1990.

De gesloten akkoorden hebben richting gegeven aan het Nederlandse klimaatbeleid, maar zijn in zekere zin slechts een startpunt geweest. Dat wil zeggen: nadat de handtekeningen onder de akkoorden waren gezet moesten alle plannen nog worden omgezet in nieuwe wetten en regels. Dan pas zal er sprake zijn van emissiereductie.

Om tot dwingende wetten en regels te komen is het vormen van één breed akkoord geen noodzaak. Het kabinet kan ook voor kiezen om in kleiner gezelschap te komen tot 10 of meer deelakkoorden op cruciale dossiers, of zelfs om bedrijfsspecifieke akkoorden, bijvoorbeeld in de industrie. Het kabinet zou er zelfs voor kunnen kiezen om niet eerst te onderhandelen over een akkoord, maar om direct met wetsvoorstel te komen en daarna pas de discussie aan te gaan met de markt en Tweede Kamer. Welke route kiest het nieuwe kabinet?

Zeker is dat de energietransitie een ingewikkelde puzzel is die niemand in z'n eentje kan oplossen. Praten met de sector is daarom cruciaal en de sector voor duurzame energie lijkt meer dan open te staan om dit gesprek aan te gaan. Uit de kabinetsformatie, en hopelijk snelle vorming van een nieuw regeerakkoord, zal moeten blijken welke vorm deze gesprekken gaan krijgen.

Verkiezingsuitslag

De respondenten zijn verdeeld over de implicaties van de verkiezingsuitslag voor het klimaatbeleid. Bijna de helft van de bedrijven ziet met deze verkiezingsuitslag goede kansen voor een serieuze versnelling van het klimaatbeleid. Twintig procent is het hier juist niet mee eens.

Verbetering businesscase moet in regeerakkoord

De NVDE vroeg welke uitkomsten uit de kabinetsformatie de bedrijven nodig hebben om volop bij te kunnen dragen aan de energietransitie. Maatregelen om de business case rond te krijgen blijken onmisbaar. Dit kan bijvoorbeeld via beprijzing, normering en subsidies voor het afdekken van de onrendabele top. Bijna de helft noemt extra SDE++-subsidie en uitbreiding van de subsidies voor het verduurzamen van woningen. Ruim een derde heeft de CO₂-heffing in de industrie nodig. Ook extra investeringen in het elektriciteitsnet worden door een derde onmisbaar genoemd, evenals arbeidsmarktbeleid dat zorgt voor voldoende werknemers.

Knelpunten

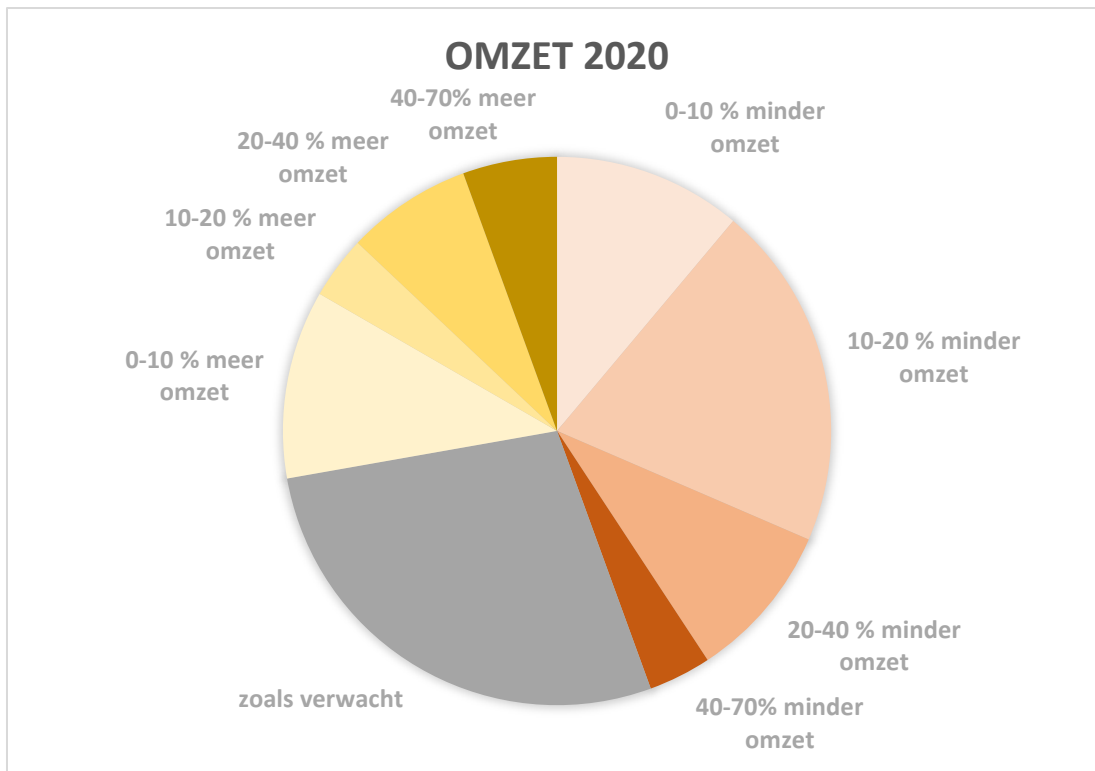
Veel bedrijven maken zich zorgen over de voortgang van de SDE++ subsidie. Ook netcongestie is een heikel issue. Ruim de helft van de bedrijven noemt trage vergunningprocedures als een belangrijk knelpunt. Verschillende respondenten noemen dat beslissingen over de energietransitie nu naar hun smaak te vaak op het niveau van gemeentes moeten worden genomen, terwijl de kennis en capaciteit daar niet altijd voor aanwezig zijn. Enkele bedrijven noemen nog corona-gerelateerde knelpunten, zoals het gebrek aan fysieke klantbezoeken, beurzen en open dagen. Ook in gesprek gaan met omwonenden is nu lastiger, waardoor projecten vertraging oplopen.

Arbeidsmarkt

Het gebrek aan voldoende geschikt personeel is nog steeds een belangrijk knelpunt in de sector. Een kwart van de respondenten geeft aan dat ze te weinig mensen hebben om het werk uit te voeren. Ondanks de coronamaatregelen heeft ruim de helft van de organisaties nu meer mensen in dienst dan begin 2020, voor de pandemie.

Omzet

De sector heeft zich goed weten aan te passen in coronatijd, zo blijkt uit de groeicijfers. Ruim veertig procent van de bedrijven had in 2020 een omzet die lager was dan de verwachting van vóór de pandemie. Ruim een kwart had meer omzet dan verwacht. Degenen die minder omzet draaiden dan verwacht, wijten dit aan de coronamaatregelen. Knelpunten door corona die vaak genoemd worden zijn het trager verlopen van vergunningstrajecten (volgens de helft van de respondenten), minder face to face contacten bij de verkoop en moeite bij het betrekken van omwonenden bij nieuwe projecten.

Thuis werken en online vergaderen zullen deels blijven

Corona bracht ook positieve, blijvende veranderingen. Sommige veranderingen in de wijze van werken, zullen blijvend zijn, ook als de pandemie weer onder controle is. Thuiswerken zal voor een deel de norm blijven, verwacht tachtig procent van de bedrijven, met name omdat werknemers het prettig vinden om deels vanuit huis te werken. Vergaderingen en presentaties zullen deels online plaats blijven vinden bij driekwart van de bedrijven, vanwege de tijdsbesparing.
